

Onderzoeksverantwoording

Voor dit onderzoek brachten we in kaart welke Nederlandse christelijke stichtingen financiële of materiële steun leveren aan Israël, met focus op het deel dat steun levert aan nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever. Die nederzettingen zijn illegaal volgens internationaal recht, de recente uitspraak van het Internationaal Gerechtshof, én gaan in tegen Nederlands beleid.

We vonden 15 organisaties met een christelijke signatuur die zich inzetten voor Israël: Christenen voor Israël, Israël Producten Centrum, Israel Heartland, Comité Gemeentehulp Israël, Nachamu Nachamu Ami, Operatie Ebenezer Exodus, Stichting Steun Messiasbelijdende Joden, Stichting Keuningshof, Steward to Joseph, Vision for Israel, Platform Israël, Pillar of Fire, en Nachamoe.

Negen daarvan zijn actief op de Westoever: Cvl, IPC, Israel Heartland, Comité gemeentehulp Israël, Nachamu Nachamu Ami, Operatie Ebenezer Exodus, Stichting Steun Messiasbelijdende Joden, Stichting Keuningshof, Steward to Joseph, Vision for Israel.

We vonden 15 nederzettingen die Nederlandse steun ontvangen: Barkan, Na'ale, Amona, East Talpiot, Revava, Itamar, Kiryat Arba, Ma'ale Efraim, Ma'ale Adumim, Beit Yatir, Ariel, Kedumim, Efrata, Beitar Illit en Shilo.

Dit onderzoek is Investico in samenwerking met De Groene Amsterdammer in december 2025 gestart, aanvankelijk met het analyseren van de online beschikbare documentatie van de verschillende christelijke organisaties: websites, nieuwsbrieven, lezingen, video's, podcasts en krantenberichten. Ook deden we archiefonderzoek in het Nationaal Archief, waar we relevante dossiers uit het archief van de Nederlandse ambassade in Tel Aviv inzagen.

Op basis van de verzamelde bewijslast uit de openbare en archiefdocumenten zijn wij eind januari een week op reportage in Israël en de Palestijnse gebieden geweest. Daarbij hebben we meerdere nederzettingen bezocht en daar met bewoners gesproken, evenals met de organisatie Christian Friends of Israeli Communities, die christelijke donaties voor de nederzettingen van over de hele wereld verzamelt. We hebben verschillende projecten bezocht waar Nederlandse steun naartoe is gegaan. Ook spraken we met meerdere Israëlische onderzoekers en mensenrechtenactivisten.

We benaderden tijdens ons verblijf in Israël ook Nati Rom, oprichter van de Nederlandse stichting Israel Heartland en de Israëlische stichting Or Ami, maar die weigerde ons te woord te staan. We hebben hem daarna herhaaldelijk geprobeerd te benaderen om vragen te kunnen voorleggen, maar zonder resultaat.

Omdat we het voor dit onderzoek noodzakelijk achtten om meer inzicht te krijgen in waar de opbrengsten van zijn stichting precies heen gaan, en hoe die bij hem terecht komen, besloten we daarom een undercoveractie op te zetten. We deden ons hierbij voor als een christelijke man met een erfenis, die hij graag aan de stichting wilde schenken. We spraken tweemaal met de stichtingsbestuurder in Nederland Arjen Domburg, en één keer met Nati Rom.

In januari vroeg Investico het Nederlands Dagblad en BOOS als onderzoekspartners voor dit onderzoek. Beiden kregen toegang tot alle data, interview-opnamen en transcripties en deden zelf daarnaast aanvullend onderzoek. Elke mediapartner maakte vervolgens elk hun eigen publicatie met eigen keuzes, waarbij onderling wel gegevens en expertise werden uitgewisseld.